

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnštvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deložniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Kokopist se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nemškutarija in nje delo.

Iz večih krajev dobimo v novem času čudna poročila. V njih je stvar, o kateri se vrtil poročilo, malo vesela, največkrat je taka, da nas prime, kakor o krči, pri srci in da sami ne vemo, kako ali kedaj, toda roka ima podobo, kakor pri človeku, ki se pripravlja na to, da udari — ob mizo. Mi smo sicer že po naravi krotki in semtertje že more biti več, kakor je treba, potrpežljivi, tem bolj pa se čudimo torej sami sebi, odkod da kje ta jeza, srd, prihaja.

Naši bralci bodo pa lahko prepoznali, odkod da nam prihaja ta nevolja, ako jim nekaj teh poročil objavimo. Ne bode nam treba, da še pristavimo kaj, poročilo samo pove zadosti. Tovnej je n. pr. prišel prvi hlapon po novi železnici tje do Ljutomera. Tak se po navadi lepo okinča in h kinču spada tudi bandero, pri nas slovensko. Tako na tem hlaponu in kaj se zgodi? Neko človeče iz Ljutomera strga ga s hlapona in to v pričo skorej samih Slovencev. Za božjo voljo, kaj je to, ako se slov. ljudstvo ne sme več na svojih tleh pokazati za to, kar je po krvi, slovensko!

Dalje. Bilo je v Celji, v župnijski cerkvi, v kateri se opravlja služba božja slovenski ali o slovesni službi božji na rojstni den svitlega cesarja ne sme biti slovensko petje na koru. Tako hoče neka gospôda v tem mestu. Samo ena kitica bi pa se bila v cesarski pesmi naj letos pela slovenski, toda to ji je bilo na potu. Ni se smela peti in ker se pesem zato sploh ni pela, bila bi ta gospôda si lahko, vsaj na tihem, déla: ne po polnem, toda zmaga je v tem vendar le naša in basta! Ali pa je tako storila? Ne; ta ljubeznjiva gospôda krivi sedaj slov. pevce in Bog zna, koga še vse, češ, da so oni krivi, ker se letos v tej cerkvi sploh ni cesarska pesem pela. Če pa mi tudi ne rečemo k temu ne bev, ne mev, naši bralci pač vedó gotovo sami, kaj si je misliti o tacem ravnanji — te gospôde v Celji.

V Ljutomeru je na večer pred rojstnim dnevom Nj. veličanstva priredila slov. čitalnica kaj lepo veselico v proslavo svitlega cesarja in v ta namen je prilepila na trških ogljih dotično naznanilo, ali naše nemčurje, piše nam rodoljub iz Ljutomera, naše nemčurje pa vse v oči drega in bôde, kar le slovensko imé nosi. Teh slovenskih povabil niso mogli za Boga strpeti. Še pred slavnostjo so jih strgali nemčurški fantalini z oglov in so s tem pokazali, kakošno da je njihovo mišljenje in prepričanje. Z imeni tudi lahko vsaki trenotek poslužimo. Pred vsem svetom pa je treba naglašati, da le-te surovosti oni niso izvršili iz lahkomišljenosti, marveč iz golega sovrašstva do slovenskega naroda. Za zdaj še nečemo preiskavati, ali jih je morebiti pri tem vodil še kak drug namen ali ne. Pride pa še čas tudi za to. To vemo in vidimo vsak dan, da se med našimi nasprotniki širi nek čuden duh, ki zelo spominja na Berolin in Bismarcka. Slovensko prebivalstvo pa odločno protestira proti takemu, surovemu in predrznemu činu ter je globoko žaljeno na patrijotičnem čustvu do milega cesarja in prevzvišene dinastije. Naši nemčurje naj si dobro zapomnijo, da na naših tleh ni prostora za njihove pruske namene. Komur pri nas v prelepi naši Avstriji ni po volji, naj se takoj pobere v preblaženo Nemčijo, k svojemu strijeu Bismarcku. Slovenec je Avstrijanec z dušo in s telom!

Tako prijatelj našega lista iz Ljutomera: vidi se mu, da mu vre kri same nevolje, ali kaj si hoče? Kakor stojé sedaj pri nas razmere, dovoli si vsak nemškutar lahko vse in žanje še le hvalo za to in to ne samo pri svojih ožjih znancih. Če nemčur dela zoper koristi domačega ljudstva, to je hvale vredno in je „nemška zvestoba“. Vse drugo pa je, ako Slovenec stori drugače, ako stori kaj, kar sodi, da služi slovenskemu, domačemu ljudstvu, to pa je vredno, da bljuje „D. W.“ ogenj in žveplo zoper njega ter ga razupije po svetu, kakor da

je izdajica nemških koristi ali ka-li. To je resnica, pri nemškutarji pač ne išče nihče zdrave misli, nihče poštenja, nihče omike; te reči so sicer kinč moža, ali nič ne gredó vkup z nemškutarijo, vendar doslej je bila taka nemškutarija še le bolj pri ljudéh nižje vrste doma. Kakor pa je sedaj podoba, sega že v višje kroge in šopiri se že na županjem stolu, vsaj pri tistih, ki stojé v sredi nekaterih naših mest in trgov. To je žalostno znamenje časa, gnjilo sadje na drevesu nemškutarije.

O izvolitvi stanú.

(Odkrita beseda slov. starišem in mladeničem v prevdarek.)

Marsikateremu mladeniču napravi mnogo skrbi izvolitev stanú. Je pa tudi važna doba, ko si mladenič napravi tako rekoč stanovanje, v katerem mu je celo življenje bivati, srečno ali nesrečno. Pozneje si stan spremeniti je dostikrat nemogoče; če je pa tudi mogoče, prinese redkokrat dober sad. Posebno težko si izvoliti pripraven stan je dostikrat mladeničem, ki obiskujejo srednje šole. To vé vsak, ki pozna razmere sedanjega časa. Mislím toraj, da ne bode nepotrebno, nekaj besedi o tej stvari spregovoriti.

Mladini je lastno, staviti si zlate gradove v svoji domišljavi za prihodnjost. Kako se veseli dijak gornje gimnazije one ure, ko more ta zavod častno zapustiti s spričevalom zrelosti za visoke šole v rokah! Ali veselje se temu ali onemu kmalu spremeni v skrb. „Kaj pa zdaj? Kako naprej?“ se vpraša. V svoji nezvedenosti se obrne do pametnih ljudi in jih prosi za svet. Odgovor je navadno: „Bodite to, za kar imate veselje!“ Kaj drugega bi tudi jaz nobenemu ne mogel reči, ko bi me vprašal. Če ima človek veselje za kako reč, bode mu neskončno dobrotljivi Bog dal tudi potrebne darove. Le dve opazki bi še pristavil. Vprašati se še mora: ali pa bom v izvoljenem stanu našel tudi vsakdanji kruh? Akoravno se bode to vprašanje skraja nepotrebno zdelo marsikomu, zato je vendar dostikrat še večje važnosti, kakor prvo: „za kateri stan imam veselje?“ Če v stanu, ki si ga je izvolil, človek ne najde potrebnega kruha, je to pač silno žalostno. In zgodi se resnično včasih kaj takega, če se izvoli stan, ki je prenapolnjen. Ali še na tretjo reč se mora ozirati slovenski dijak pri izvolitvi svojega stanú. Nastane še vprašanje: „V katerem stanu pa še zamorem tudi za blagor in srečo svojega naroda največ storiti?“ Na to stran se je dozdej morebiti najmanj oziralo ali pa se ni sodilo iz pravega stališča.

V novejem času so navstala društva na nasprotni strani, ki morajo vsakemu zavednemu Slovencu oči odpreti in ga prepričati, da nam je posebno delovati za povzdigo narodnega

blagostanja. Skrbeti nam je, da so praktični stanovi: obrtnijski, trgovec in enaki v naših rokah. Naj ne bode nobenega, ki je gimnazijo dovršil, sram se kaj praktičnega v imenovanem pomenu poprijeti, če ima za to veselje. Akoravno nimam veliko upa, da bodo padle te besede kje na rodovitno polje, mi vendar moja notrajnost veleva, da jih zapišem. Celo kmetje so pri nas, ki so dovršili po osem šol, na Češkem jih je bojda veliko, in bral sem o enem amerikanci, ki je bil na prvo kočijaž, pozneje pa je postal predsednik zedinjenih držav. Toraj tiči nečimernosti v ugovoru: Toliko sem se učil in zdaj bi postal to? Marsikateremu je morebiti pozneje žal bilo, da se je udal ugovoru, ki mu ga je navdihnil peklenski rogač.

Če kdo ima štiri razrede srednjih šol za seboj, gre lahko na obrtnijske šole se učiti. Najbolj priporočila vredne se mi zdijo one, ki so za stavbo strojev (Maschinenbauschulen), to pa posebno za to, ker je obiskovalcu pot na vse strani odprta. Ena taka šola je v Dunajskem Novem mestu (začne se 16. septembra). V celém so štirje letniki ali razredi. V prvi razred se pride po dokončanih treh meščanskih ali pa dokončanih treh srednjih šolah. V drugi razred pa pride vsak, ki je dovršil štiri srednje šole, ali pa če napravi izpit, ta pa ni pretežek. Da zna vsaj nekaj risati, mora pa vsak dokazati. Iz tega je razvidno, kako važno je, da se uči v gimnaziji risanje. Šolnina znaša samo 5 fl. za pol leta, pridni učenci se pa oprostijo. Tudi prostovoljno leto se dovoli po končani šoli. Kdor je šolo dovršil, praktikuje navadno eno leto in dobi že med tem časom lahko kaj plače. Navadno posestniki tovaren pišejo vsako leto gospodu ravnatelju, da jim pošlje izšolane učence. Ščasoma znajo dobiti dobre, celo prav dobre službe po več tisoč goldinarjev letne plače. Druga priporočila vredna šola je šola za tkalinsko obrtnijo na Dunaju (Textilindustrienschule.) Potrebni so štirje razredi srednjih šol ali pa tri meščanske šole. Izšola se v dveh letih, šolnina znaša okoli 14 fl. za pol leta. Dobijo še tudi lahko prav dobre službe v tkalinskih tovarnah.

Za obrtnijske šole mora biti človek praktičnega duha, večš v risanju in mora veselje imeti za realne reči: matematiko, fiziko, kemijo.

Iz vsega je razvidno, da je dobro v sedanjem času obrtnijske šole obiskovati za tistega, kateri ima veselje in sposobnost za to. Tudi trgovinske šole so priporočila vredne. Koliko pa imamo naših trgovcev? In vendar se v tem stanu lahko in brez prevelikega truda dobi dober kruh.

Montanistika je tudi vredna, da bi se kdo brigal za njo. Če toraj kateri srednješolec ima veselje za eno izmed popisanih šol, naj se oboroži s pogumom in naj nastopi pot, po kateri